

* * * *Cucuteni. The Last Great Chalcolithic Civilization of Europe*, Archaeological Museum of Thessaloniki, 21 September – 31 December 1997, Athena Publishing and Printing House, Bucharest, 1997, 246 p., 254 ilustrații incluse în text

În 21 septembrie – 31 decembrie 1997 a fost organizată la Salonic expoziția temporară „Cucuteni. The Last Great Chalcolithic Civilization of Europe”, ce reunea piese provenite din colecțiile muzeelor și institutelor arheologice din Piatra Neamț, Iași, Vaslui, Roman, Botoșani și Suceava. Aceasta a fost prima expoziție temporară organizată în străinătate, la inițiativa unui muzeu județean de istorie, cel din Piatra Neamț, dedicată unei culturi preistorice de pe teritoriul țării noastre. Cu acest prilej a fost editat un catalog al expoziției, în limbile engleză și greacă, ceea ce reprezintă o premieră pentru România.

Volumul este deschis de un „Cuvânt înainte”, semnat de cei doi miniștri ai Culturii din România și Grecia, Ion Caramitru și Evangelos Venizelos, în care este subliniat rolul Centrului Internațional de Cercetare a Culturii Cucuteni și a colecției Muzeului de Istorie Piatra Neamț în organizarea acestei expoziții (proiect: Gheorghe Dumitroaia și dr. Cornelia-Magda Mantu) și importanța ei în cunoașterea patrimoniului arheologic românesc.

Conținutul lucrării este ordonat în trei mari secțiuni: I. The Last Great Chalcolithic Civilization of Old Europe, de Dan Monah și Felicia Monah; II. Chronology-table, de Cornelia-Magda Mantu; III. Catalogue, de Cornelia-Magda Mantu și Gheorghe Dumitroaia.

Prima secțiune tratează aspecte referitoare la geneza, evoluția, cronologia și periodizarea internă a culturii Cucuteni, legăturile purtătorilor acesteia cu populațiile vecine, activitățile cu caracter economic sau meșteșugăresc – artizanal, alimentația și, nu în ultimul rând, manifestările spirituale. Urme ale culturii materiale, macroresturile vegetale, resturile faunistice, toate aceste categorii de izvoare utilizate cu discernământ și rigoare științifică, la care se adaugă informații din sfera etnologiei și mitologiei, conduc la conturarea imaginii privitoare la aspectele de viață cotidiană menționate mai sus. Rezultatul acestui demers este un tablou complex al civilizației celor pe care autorii îi numesc „cucutenieni”. În fapt, dr. Dan Monah și Felicia Monah propun – și credem că nu greșim dacă afirmăm că este prima de acest fel – o „istorie a cucutenienilor”, în care se regăsesc rezultatele celor 113 ani de cercetări arheologice, dar care depășește cadrul descriptiv-analitic al

unei lucrări de arheologie. Remarcăm, de asemenea, expunerea într-un limbaj accesibil unui cerc mai larg de cititori. Este evitată terminologia convențională, abstractă, a arheologiei, care ar putea duce la o percepție deformată a fenomenelor luate în discuție, în care factorul „om” nu-și găsește locul.

Secțiunea a doua, întocmită de dr. Cornelia-Magda Mantu, constă într-un tabel al sincronismelor cronologice ale culturilor neo-eneoliticului Moldovei cu manifestările culturale similare din celelalte regiuni ale României, din Basarabia, Ucraina, Bulgaria și Grecia. Datarea absolută este făcută pe baza datelor C₁₄ CAL.B.C. Referitor la cronologia absolută a culturii Cucuteni trebuie să atragem atenția asupra deosebirilor substanțiale între valorile propuse de Dan Monah în prima parte și cele din tabelul cronologic. Aceste diferențe se datorează deosebirilor de opinii ale celor doi cercetători ieșeni.

Secțiunea a treia este rezervată catalogului ilustrat, realizat de Cornelia-Magda Mantu și Gheorghe Dumitroaia, care cuprinde piesele expuse. Fotografiiile aparțin lui George Dumitriu, cunoscut publicului prin multe remarcabile realizări de acest gen, printre care albumele „Pictura murală în Bucovina” și „I Daci” (Catalogul expoziției temporare organizate, începând din anul 1996, la Florența și Trieste). Catalogul volumului se remarcă printr-o ilustrație de calitate excepțională, în care culoarea, jocul de lumini și umbre, compozițiile – uneori de o mare originalitate – reușesc să valorifice la cote maxime latura artistică a pieselor. Tot lui George Dumitriu i se datorează și selectarea imaginilor principalelor stațiuni arheologice aparținând culturii Cucuteni. Dincolo de relevanța artistică a acestora, trebuie să remarcăm efortul artistului fotograf de a sugera constante ale amplasării geomorfologice ale așezărilor cucuteniene: preferința pentru promontorii și proximitatea unei surse de apă (râuri sau izvoare). Catalogul este însoțit de legenda ilustrației, concepută ca un repertoriu al tuturor obiectelor prezentate în expoziția de la Salonic. Fiecare piesă sau ansamblu de piese – atunci când fac parte dintr-un complex s-a optat pentru expunerea și prezentarea lor ca atare – este însoțită de o fișă tehnică ce cuprinde datarea și încadrarea

culturală, materia primă, dimensiunile, locul descoperirii, colecția muzeală din care provine, numărul de inventar și o scurtă descriere. Pentru identificarea mai ușoară a piesei, fișa tehnică este dublată de o fotografie alb-negru. Volumul este completat de o listă a abrevierilor și de o bibliografie generală.

Încheiem prezentarea noastră cu o întrebare, credem noi firească în legătură cu specificul tomului avut în vedere: lucrare științifică, lucrare de popularizare sau album de artă? La această întrebare este rugat să răspundă cititorul.

OVIDIU COTOI